

Toespraak door Sjef Driessens, bij gelegenheid van de Dodenherdenking op 28 april 2019

Verzet op Sterksel in de tweede wereldoorlog

Door Theo van Cranenbroek werd ik erop gewezen dat Peter Koller in een schrift aantekeningen heeft gemaakt over het verzet op Sterksel. Dit schrift zich bevindt zich in het Nederlands Instituut Oorlog Documentatie in Amsterdam. Hier volgt een samenvatting.

Bij het uitbreken van de oorlog, Mei 1940, worden enkele vluchtende soldaten van burgerkleding voorzien. Enkele wapens worden achtergehouden; kunnen nog wel van pas komen. Juni 1942 komt de eerste onderduiker in huis; hij moest gaan werken in Duitsland. Ook komen enkele Joden bij Schmitz in de buurt. Peer van Cranenbroek neemt er 5 van over; later komen er nog een vrouw en een kind bij. Bij dreiging werden zij tijdelijk ondergebracht in een hutje in het bos. Peer blijft dan voor eten en drinken zorgen. Januari 1943 valt bij van Cranenbroek een Engels vliegtuig en komt huiszoeking naar piloten. We hebben toen de 5 Joden van van Cranenbroek bij ons verstoppt.

Mei 1943 wordt Peter Koller in verband met de stakingen 's nachts opgehaald, doch hij ontsnapt. Hij bedenkt zich en loopt weer naar binnen om zich te melden, daar hij anders huiszoeking vreest. Dit mocht niet in verband met de Joden die in huis zijn. Peter Koller komt na enkele dagen weer thuis uit het Concentratiekamp Vught. Er komen steeds weer nieuwe onderduikers in huis.

Ingaande mei 1943 komt Pater Leopold Verhagen uit Eindhoven met enige regelmaat naar Sterksel om de onderduikers de H. Communie brengen. Hij leest ook enkele keren de H. Mis voor de onderduikers. Bij die gelegenheden wordt Biecht gehoord in een slaapkamer.

Het vallen van weer een vliegtuig is oorzaak dat alle onderduikers moeten vertrekken. Ook de Joden worden 3 weken lang in een bos ondergebracht.

In april 1944 moet Van Gils uit Maarheeze onderduiken daar hij wordt gezocht door de S.D.

Peter Koller neemt de leiding van het verzetswerk van hem over.

De Duitsers zijn op de terugtocht.

In de nacht van 4 op 5 september hebben de gebroeders Koller en nog enkel anderen de trein tussen Maarheeze en Sterksel laten ontsporen. In dezelfde nacht is ook in Budel een trein ontspoord, waarna de S.S. uit Hamont een zestal burgers uit Budel op beestachtige wijze vermoordde. Vanaf die dag hebben boeren hun paarden overdag in het bos gezet, bang dat de Duitsers ze zouden meenemen. 20 september 1944 kwam de bevrijding.

Dan hebben we nog twee Sterskelse verzetsmensen en hun families, van wie het verzetswerk vrijwel onbekend is gebleven. Het zijn Bernardus te Boekhorst en Jac Kursten. Zij zijn beiden na de oorlog met oorkondes onderscheiden door generaal Eisenhower en een Engelse generaal.

Zij ontvingen deze onderscheidingen vanwege de hulp aan neergestorte geallieerde piloten. Men probeerde via een route vanuit Nederland welke door België, Frankrijk en Spanje liep, de piloten naar Engeland te krijgen. Ook op Sterksel waren adressen waar de piloten, op doorreis, ondergebracht konden worden. Soms werden van den Oudenrijn of te Dorsthorst ingeschakeld, omdat zij de Engelse taal machtig waren. Zij hadden beiden in Amerika gewoond.

Toen Jac Kursten, door kanker geveld, op sterven lag, ben ik hem, op verzoek van zijn dochter, enkele keren gaan opzoeken en heeft hij een en ander verteld. Naast de pilotenhulp had hij onderduikers en Joden in huis. Hij was aangesloten bij een verzetsgroep uit Helmond en heeft enkele keren distributiekantoren overvallen om aan voedselbonnen te komen. Daarbij is hij 's nachts een keer in Eersel geweest. Op de vliering van het woonhuis waren schuilplaatsen ingericht welke men via een kleerkast kon bereiken. De risico's waren groot voor het gezin met kleine kinderen. Bij de begrafenis van Jac Kursten stond een Joodse vrouw uit Rotterdam aan zijn graf.

Bernardus te Boekhorst kwam, in het begin van de oorlog, vanuit Maarheeze op Sterksel wonen. Hij was aangesloten bij een verzetsgroep uit Maarheeze. Het was een groot gezin met grote en kleine kinderen. Men bood hulp aan piloten welke op doorreis waren en er men had onderduikers in huis. Voor de kost werd een varken vet gemest en men had een uitgebreide groente en fruittuin. Het huis had twee kelders, half onder de begane grond, met daarboven een opkamer. Een van de kelders, had toegang vanuit de voorkamer met een deur en een keldertrapje. In de oorlog had men de klink van de deur verwijderd en er een grote kast voorgezet. In de vloer van de opkamer had men een luik gemaakt dat was afgedekt met een vloerkleed. Bij onraad konden de piloten en onderduikers zich via het luik in de kelder laten zakken en waren onvindbaar.

Op het moment dat wij in dit huis kwamen wonen was de situatie nog intact.

Toen ik de stervende Jacques Kursten ben gaan opzoeken heeft men mij de oorkonden getoond. We hebben onlangs geprobeerd bij de familie deze te achterhalen, doch ze waren onvindbaar.

De oorkonden van Bernardus te Boekhorst heeft zoon Jan naar Canada meegenomen.

Ben, een zoon van Bertus, is zijn oom in Canada gaan opzoeken en heeft de oorkonden gezien en er een kopie van gemaakt. Toen Jan overleden was waren de originelen onvindbaar.

Op de website Sterksel.nu is uitgebreidere informatie te vinden